

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ЗМІ
СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Студентки групи Пкит 06-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Мандріченко Софії Дмитрівни

Науковий керівник: Нижегородцева Альона

Олегівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ	6
1.1. Історія розвитку мови веньянь.....	6
1.2. Поняття термінів “веньянь” та “веньянізми”.....	11
1.3. Лексичні, граматичні та синтаксичні особливості мови “веньянь”.....	14
Висновки до Розділу 1	18
РОЗДІЛ 2 ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ЗМІ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	22
2.1. Лексичні особливості вживання веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ.....	22
2.2. Граматичні особливості вживання веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ.....	29
Висновки до Розділу 2	34
ВИСНОВКИ	37
论文摘要.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43

ВСТУП

Китайська мова є однією з найдавніших та найскладніших мов, які існують донині. Останнім часом інтерес до вивчення китайської мови постійно зростає, тому дослідження цієї мови з різних точок зору також набуває дедалі більшої актуальності. Це можна сказати і про веньянь — мова, яка слугувала в ролі письмової мови майже всієї Східної та Південно-Східної Азії. Переважна частина літературної спадщини, філософська література, історичні пам'ятки написані цією мовою, до того ж вона була єдиною мовою офіційних документів, ділового листування, науки, періодичних видань, що з'явилися в Китаї наприкінці ХІХ ст., частково мовою художньої літератури. Не зважаючи на те, що на початку ХХ ст. байхуа здобув перемогу над веньянем і став єдиною літературною мовою, але це торкнулося насамперед художньої літератури, тоді як у багатьох сферах офіційної комунікації вплив веньяню продовжує зберігатись і надалі. Крім того, в сучасному світі людина, яка розуміється в цій мові, говорить про її освіченість та начитаність. Володіння веньянем протягом більше ніж півтора тисячоліття було головним критерієм цивілізованості на Далекому Сході. Різниця між “варваром” і культурною людиною полягала в тому, що освічена людина вміла читати, розуміти і тлумачити тексти мовою веньянь. Здатність читати і розуміти китайську ієрогліфіку та веньянь дозволяє осягнути історію китайської цивілізації, краще зрозуміти китайську картину світу та культуру загалом.

Дослідженнями мови веньянь та її особливостями займалися такі вчені як Деніель Кейн, Чжунсін, Ендрю Сімпсон, Кінгслі Болтон, Джон де Френсіс, Вільям Бакстер, Тань Аошуан, Роберт Ремзі, Джеймс Хуан, Одрі Лі, Яфей Лі.

Актуальність теми полягає в тому, що розуміння особливостей та історії розвитку веньяню дає повне поняття того як розвивалася китайська мова, її культура та традиції. Вивчення веньянізмів може допомогти у дослідженні китайської лінгвістики та мовних тенденцій у Китаї. Знання веньяню може бути корисним в таких областях, як переклад, інтерпретація та аналіз китайських текстів. Більше

того, веньянізми користуються великою популярністю у написанні текстів ЗМІ та офіційних — юридичних текстах і в наш час.

Метою роботи є дослідження функціонування веньянізмів на матеріалі текстів ЗМІ сучасної китайської мови.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- дослідження історії розвитку мови веньянь;
- визначити сутність поняття “веньянь” та “веньянізми”;
- схарактеризувати лексичні та граматичні особливості веньянізмів;
- аналіз веньянізмів, які функціонують в сучасних китайських текстах ЗМІ.

Об'єктом дослідження є веньянізми в текстах ЗМІ сучасної китайської мови.

Предметом — лексико-граматичні особливості вживання веньянізмів в текстах ЗМІ сучасної китайської мови.

Матеріалом дослідження слугують тексти газети “Женьмін Жибао”.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи передбачалося застосування теоретичних загальнонаукових методів, зокрема класифікації, дедукції, абстрагування, узагальнення, контекстуальний аналіз та метод суцільної вибірки. Завдяки класифікації вдалося структурувати об'єкт дослідження за лексичними та граматичними ознаками; дедукція дозволила організувати поняття об'єкту дослідження від загальних граматичних явищ до вузьких, застосованих у прикладах; абстрагування було застосовано для конкретизації опису веньянізмів; за допомогою методу узагальнення було визначено загальні характеристики предмету і його ознак; використання контекстуального аналізу допомогло вивчити функціональні особливості елементів веньяню; завдяки методу суцільної вибірки нам вдалося знайти фактичний матеріал та приклади з текстів ЗМІ.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості використання його результатів в процесі викладання китайської мови, зокрема таких дисциплін як “Практична граматики китайської мови”, “Теоретична граматики китайської мови”, “Практичний курс перекладу з китайської мови”, а також для подальшого дослідження особливостей китайської лінгвокультури.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше була проведена характеристика використання веньянізмів у текстах ЗМІ сучасної китайської мови. Вперше було проведено аналіз та опис лексичних та граматичних особливостей веньянізмів у текстах ЗМІ сучасної китайської мови.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості застосовувати теоретичний матеріал в процесі викладання або вивчення китайської мови, зокрема таких дисциплін як “Практична граматики китайської мови”, “Теоретична граматики китайської мови”, “Практичний курс перекладу з китайської мови”, “Лексикологія китайської мови”. Крім того, даний матеріал можна застосовувати у теорії та практиці перекладу з китайської мови та для подальшого дослідження особливостей китайської лінгвокультури.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, анотації та списку використаної літератури. Обсяг роботи становить 44 с.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ

1.1. Історія розвитку мови веньянь

Історія мови є невід'ємною частиною вивчення та дослідження мови, адже вона розкриває нам її походження, розвиток і у такий спосіб дозволяє нам краще зрозуміти те, чи інше слово, його походження, завдяки чому наші знання мови поглиблюються.

Вважається, що історія китайської мови нараховує більше 30 століть, тому, безумовно, неможливо абсолютно точно розмежувати періоди її розвитку. До того ж датованих письмових пам'яток, які дійшли до наших днів, обмаль.

У різних виданнях фігурують поняття давньокитайська, середньокитайська, класична мова і т.д., хоча за різними періодизаціями межі цих періодів не обов'язково точно збігаються.

Найуживанішою і найпопулярнішою є класифікація Б. Карльгрена (1940), який пропонує такий поділ історії китайської мови:

- протокитайський період (епохи Шань, Чжоу, поч.Чунь-цю; XVII–VII ст. до н.е.);
- архаїчний період (кін. епохи Чунь-цю – поч. Західної Хань; V–II ст. до н.е.);
- класичний або давньокитайський (до епохи Тан; до VII ст. н.е.);
- середньокитайський (до поч. епохи Цзінь; XII ст.);
- сучасний (епохи Юань, Мін, Цін; XIII–XX ст.).

А. Масперо (1923) ділив історію китайської мови на три великі періоди, всередині яких виділяв ранній та пізній підперіоди:

- ранній (до епохи Хань, тобто до III ст до н.е.) і пізній (до закінчення епохи Хань, тобто до III ст. н.е.) давньокитайський (архаїчний);
- ранній (з IV по VIII-IX ст.) та пізній (до XII ст.) середньокитайський;
- ранній (XII-XVII ст.) і пізній (з XVIII ст. до нашого часу) сучасний китайський.

Китайський дослідник Ван Лі (1928) виділяє чотири періоди розвитку:

- 上古期 давньокитайський (від перших письмових пам'яток до III ст. н.е.; III–IV ст. — перехідний період);
- 中古期 середньокитайський (IV–XII ст.; XII–XIII ст. — перехідний період);
- 近代期 новокитайський (XIII–XIX ст.; 1840 (початок опіумних війн) - 1919 (Рух 4 травня) — перехідний період);
- 现代期 сучасний (з 1919 р. до наших днів).

Ван Лі спирається на фонетичні та граматичні категорії. Кожен період дослідник охарактеризовує певними особливостями. Наприклад, у давньокитайському періоді перший тон поділявся на перший висхідний і перший низхідний; у середньокитайському з'являється речення-зв'язка з 是, результативні конструкції з винесеним додатком; суфікси 儿, 子, 了, 着 та четвертий тон. У новокитайський період зникають фінали, що закінчуються на -t. У сучасній мові після "Руху 4 травня" "легалізуються" багатоскладові лексичні одиниці, число яких зростає, а також проявляється вплив граматики європейських мов (Ван Лі, 1928).

Найрепрезентативнішою і найповнішою на сьогодні є періодизація історії китайської мови, розроблена учнем Ван Лі, Сян Сі (1993), оскільки вона враховує також і зміни у мові, що відбулися у межах значних за часовими показниками періодів:

- 上古期 давньокитайський (XVIII ст. до н.е. – III ст.): 上古前期 ранній період (XVIII ст. до н.е. – XI ст. до н.е.); 上古中期 середній період (XI – II ст. до н.е.); 上古后期 пізній період (III ст. до н.е. – III ст.);
- 中古期 середньокитайський (III ст. – XII ст.): 中古前期 ранній період (III – VI ст.); 中古中期 середній період (VII – X ст.); 中古后期 пізній період (X – XII ст.);
- 近代期 новокитайський (XIII ст. – поч. XX ст.): 近代前期 ранній період (XIII – XIV ст.); 近代中期 середній період (XIV в. – поч. XIX ст.); 近代后期 пізній період (1840 р. – 1919 р.);

- 现代期 сучасний (1919 р. – понині).

Періодизації в роботах Ван Лі і Сян Сі системно і порівнево описують внутрішньомовні еволюційні зрушення, включаючи фонетичні, граматичні, лексичні зміни і тенденції розвитку мови, а також враховані аспекти зовнішньої історії китайської мови (Акбудақ, Вечоринська, 2020, с. 8-9).

Таким чином, ми визначили, що за лексичними та граматичними ознаками в історії китайської мови виділяють чотири основні періоди: давньокитайська, власне середньокитайська, новокитайська і сучасний період. Давньокитайська мова, у свою чергу, ділиться на докласичну та класичну. Докласична давньокитайська мова зафіксована у численних написах на гадальних кістках і черепаших панцирах 甲骨文 jiǎgǔwén цягувень (XIV–XI ст. до н. е.) та на бронзових виробах 金文 jīnwén цзінвень, розквіт появи яких припадає на династію Західна Чжоу (XI ст. — 771 р. до н. е.). Класична давньокитайська мова, перш за все рання, якраз і лежить в основі веньяню. Ранні класичні тексти датуються епохою Чжаньго (475–221 рр. до н.е.). Серед найвідоміших ранньокласичних пам’яток — “Цзо чжуань” (“左传” zuǒzhuàn), “Лунь юй” (“论语” lúnyǔ), “Мен-цзи (“孟子” mèng zǐ)” і “Чжуан-цзи” (“庄子” zhuāng zǐ) (Лунь Юй, 1979).

З періоду нашої ери до початку ХХ століття веньянь виступав як писемна мова майже всієї Східної та Південно-Східної Азії. У той час ні в Китаї, ні в інших регіонах країни не існувало літературної мови, заснованої на розмовній; був лише текст із сильніше вираженими “розмовними” елементами, більш наближені до особливостей мовного спілкування свого часу та місця. Через те, що ієрогліфічна писемність передає, головним чином, значення, а не звучання слова, веньянь зберіг синтаксичні та морфологічні норми давньокитайської мови, внаслідок чого до ХХ століття він дуже сильно відрізнявся від розмовної китайської мови — байхуа. Ця відмінність письмової та розмовної мов більшої частини населення вимагала переходу до нових норм. Довгий час цього не відбувалося, і через це збільшувався розрив між нижчими та привілейованими верствами населення (чиновники), які використовували веньянь.

Початок поділу та паралельного існування двох письмових мов — веньяня і байхуа — було покладено в епоху Тан, коли різниця між письмовою та живою розмовною мовою, що виникла вже в класичний давньокитайський період — у II ст. до н.е., стала особливо помітною. Саме в епоху Тан автори текстів вперше почали свідомо переймати мову давньокитайських пам'яток, написаних на кілька століть раніше (Кейн, 2006).

На початок XX ст. веньянь був єдиною мовою офіційних документів, ділового листування, науки, періодичних видань, що з'явилися в Китаї наприкінці XIX ст., частково мовою художньої літератури. Єдиний виняток — період династії Юань (1271-1368), коли документи монгольської адміністрації випускалися на байхуа, який часто знаходився під сильним впливом монгольської мови (Фербенк, 2019). Подібно латині, що використовувалася в різних європейських країнах, веньянь довгий час служив письмовою літературною мовою в Кореї, Японії та В'єтнамі. В результаті загальнонаціонального демократичного “руху 4 травня” 1919 року і пов'язаного з ним “руху за байхуа” (白话文运动 Báihuàwén yùndòng) веньянь поступово перестав бути однією з мов художньої літератури, потім офіційною мовою і почав зникати з інших сфер життя. Проте елементи веньяня завжди були присутніми і продовжують вживатися в текстах сучасної китайської мови. “Ми пишемо зараз сучасною китайською мовою, але поруч з ним “розташувався” веньянь. Його популярність та його міць порівняно великі. Навіть ті, хто близько з ним не стикається, знають про існування веньяня. На те багато причин, основна полягає в тому, що наша тритисячолітня спадщина здебільшого створена цією мовою” (Чжунсін, 2007, с. 1-2).

Бурхлива дискусія між прихильниками і противниками веньяню розгорнулася в китайському суспільстві після Сінхайської революції 1911. Визначальну роль у цій дискусії відіграли започаткований у 1915 році журнал “Синь циннянь” (“新青年” Xīn qīngnián — Нова молодь) та його автори, серед яких були філософ і прихильник орієнтації Китаю на Захід Ху Ши (1891–1962) та головний редактор цього журналу, один із засновників КПК Чень Дусю (1879–1942). З січня 1918 року “Синь циннянь” виходив на байхуа з використанням нових розділових знаків. Вслід за “Синь циннянь” від веньяню почали поступово відмовлятися інші періодичні видання.

Прибічники байхуа перекладали не лише твори європейської літератури, але й класичні китайські твори, написані на веньяні. Проте веньянь ще довго не здавав своїх позицій. З одного боку, в тексти на байхуа проникали елементи граматики європейських мов, з іншого — ці ж тексти, у тому числі у Лу Сіня, рясніли елементами веньяню. Одночасно противники реформаторів і прихильники так званого “руху за повернення до давнини” (“复古” fùgǔ) продовжували перекладати європейські твори на веньянь і боролися за його збереження у системі освіти. У 1920-ті роки викладання у початкових класах переважно перейшло на байхуа, проте веньянь залишався основною мовою середньої та вищої школи. Аж до кінця 1940-х років він продовжував панувати також у юриспруденції та в офіційних документах. І лише в 1950-х роках байхуа було офіційно проголошено в КНР основою письмової форми путунхуа (Сімпсон, 2007).

Після “руху 4 травня” 1919 року веньянь втратив свій офіційний статус, але, як про це вже було сказано вище, аж до 1940-х років в урядових документах, юриспруденції та журналістиці його позиції залишалися досить сильними. На веньяні, зокрема, написано гімн Тайваню, слова якого вперше прозвучали у промові Сунь Ятсена в 1924 році і пізніше були затверджені як гімн Китайської Республіки. І зараз висловлювання на веньяні використовують у каліграфії та сучасному прикладному мистецтві. Їх можна побачити на вітальних листівках, фарфорі, кераміці, написах на кам’яних стелах, будівлях та одязі не тільки в Китаї, Кореї та Японії, але також і у В’єтнамі, який ще у XVII ст. перейшов із ієрогліфів на латинську писемність (Болтон, 2003).

Елементи веньяню все ще зустрічаються в сучасних китайських текстах, особливо в Тайвані, Гонконзі та Макао. Упродовж останніх десятиліть помітні зміни відбулися також у континентальному Китаї. Письмова мова стала тут багатшою, різноманітнішою за стилем і насиченішою складовими веньяня. На лексичному рівні широко використовуються фразеологічні висловлювання, кліше та літературні цитати з давніх текстів. Прикладом може слугувати одне з політичних гасел, що з’явилося після “культурної революції”, — 拨乱反正 bōluàn fǎnzhèng — виправити помилки, відновити правильне, букв. “покінчити з заворушеннями, відновити

правильне”. Воно є цитатою з канонічного “Коментарю Гун’яна” (“公羊传” gōngyángzhuàn), який включено до “Тринадцятиканонія”. Посилення позицій веньяню обумовлено насамперед поверненням до традиційних культурних цінностей, але певну роль тут, можливо, зіграло розширення контактів зі співвітчизниками за межами континентального Китаю, які продовжували вживати у своїй мові елементи веньяню незалежно від політичних та культурних течій КНР (Ван; Сун, 2015).

Отже, ми розглянули періодизації історії китайської мови різних вчених, а саме Б. Карльгрена, А. Масперо, Ван Лі та Сян Сі, остання періодизація якого є найвлучнішою. Більше того, ми з’ясували, що веньянь має багатовікову історію, який, незважаючи на проголошення байхуа, як основної мови, все ще існує і в сучасності, включаючи різні сфери, такі як публіцистика та юриспруденція.

1.2 Поняття термінів “веньянь” та “веньянізми”

Ми знаємо, що веньянь безперервно функціонував протягом усієї історії Китаю, усе, що належало до сфери високої культури і державної ідеології, писалося тільки на веньяні. У цьому аспекті він відігравав таку саму роль, як і латинь у середньовічній Європі. Подібними були й причини такого статусу веньяня — подібно до латині він був насамперед мовою Священного Канону, тобто мовою Конфуція та його ранніх коментаторів. Утім, існувала й важлива відмінність: якщо на латині і говорили, і писали, то на веньяні — тільки писали. Через зміни у фонетичній структурі, веньянь з початку III тис. до н.е. в принципі не міг сприйматися на слух. Власне кажучи, його назва в перекладі з китайської і означає— “письмова мова” (Кейн, 2006). На веньяні можна можна писати, з нього можна перекладати, його можна читати, однак не можна дати гарантію, що читання буде відповідати читанню періоду написання тієї чи іншої письмової пам’ятки. Але припущення, що веньянь справді міг виступати як реальна розмовна мова, викликає великі сумніви. При цьому веньянь одного періоду може відрізнятися від веньяня іншого періоду, а багато літературних текстів після XIV століття починають являти собою не що інше, як сильно “веньянізований” байхуа (Френсіс, 1984).

Веньянь називають “давньокитайською письмовою мовою”, і зазвичай складається враження, що це саме та мова, якою розмовляли в давнину (тобто ставлять знак рівності між веньянем і давньокитайською мовою, причому, скоріш за все, від безвиході, оскільки все-таки як саме розмовляли на той час, установити повністю вже неможливо) (Френсіс, 1984). З цього приводу Вільям Бакстер (1992) висловлює таку думку: “Як синонім до терміна “давньокитайська” (суч. кит. 古代漢語 gǔdài hànyǔ гудай хан’юй, англ. Old Chinese, застар. Archaic Chinese) у повсякденній практиці іноді використовують термін “веньянь” (кит. 文言 wényán веньянь, букв. “письмова” або “культурна мова”), що не цілком правомірно, оскільки термін “веньянь” у суворому сенсі можна застосувати лише до штучної, письмово-орієнтованої мови китайських літературних пам’яток і офіційних документів I-II тис. н. е. В цьому плані він протиставляється терміну 白话 báihuà бай хуа, букв. “зрозуміла мова”, під яким розуміється жива розмовна китайська мова певних періодів. Тож ми не можемо ставити знак рівності між цими мовами і називати веньянь саме давньокитайською мовою.

Щодо визначення терміну “веньянь”, в більшості випадків, думки різних вчених збігаються.

Відомо, що протягом багатьох століть у Китаї паралельно існували дві письмові мови (Чжунсін, 2007. с. 1-6). Офіційна, по суті справи, письмова мова веньянь (文言 wényán, 文言文 wényánwén, у роботах англійською мовою зазвичай “літературна” або “класична” китайська — literary Chinese, Classical Chinese) відтворювала лексичні та граматичні особливості пам’яток давньокитайською мовою. “Зрозуміла мова” байхуа (白话 báihuà, 白话文 báihuàwén, вона ж “середньокитайська мова”, англ. vernacular written Chinese), як було вже сказано, почала формуватися паралельно до веньяню за доби Тан (618-907 pp.) і, на відміну від вен’яню, існувала поза контролем держави (Сімпсон, 2007).

Для того, щоб зрозуміти відмінності між веньянем і байхуа, а також, щоб провести паралель між ними дамо визначення і терміну “байхуа”.

Байхуа — письмова мова, яка сформувалася в середньокитайський період, заснована на північних діалектах китайської мови і в модернізованому вигляді лежить в основі сучасної офіційної мови путунхуа.

Веньянь — письмова мова, яка від середніх віків і до середини ХХ ст. існувала паралельно з байхуа і відтворювала лексичні та граматичні особливості ранньокласичних і частково пізньокласичних давньокитайських текстів. Іноді веньянем називають також власне давньокитайську мову (古代汉语 gǔdài hànyǔ, 古汉语 gǔ hànyǔ), яку якраз і наслідували пізніші автори (Донг, 2014).

Тань Аошуан трактує дане поняття таким чином: веньянь (文言, букв. “культурна мова” або “мова писемностей”) — це нормативна традиційна китайська літературна мова, що почала складатися на рубежі н.е. на основі класичних текстів V-III ст. до н.е.: канонічних, філософських та історичних” Тань Аошуан, 2001).

В китайському словнику 汉语纵横古文选读 (hànyǔ zònghéng gǔwén xuǎndú) подано таке визначення поняття “веньянь”: “文言是产生于先秦，通用到近代的以古汉语为基础的书面语。具有词汇丰富、精练的特点，但因脱离大众语言，逐渐为白话取代”。 “Веньянь — це письмова мова, яка виникла в доциньський період, була заснована на давньокитайській мові, і набула поширення в сучасності. Її особливостями є лаконічність і багатий словниковий запас, вона проте поступово була витіснена байхуа через свою ізольованість від народної мови” (Цуй Лібінь, 2012).

Веньянізми (文言词语 wényáncíyǔ) — це запозичення зі старої літературної мови веньянь, що вживаються в сучасній китайській мові. До них належать слова, фразеологізми та граматичні конструкції, що прийшли з веньяня. Веньянізми як складова частина входять до лексичної та синтаксичної системи китайської мови (Ремзі, 1989).

Отже, ми дали визначення поняттю “веньянь” та “веньянізми”, з’ясували, що веньянь виступала та виступає тільки в якості писемної мови. Більше того, її часто

називають давньокитайською, але, ми відзначили, що трактувати дане поняття таким чином не буде цілком правильно.

1.3. Лексичні, граматичні та синтаксичні особливості мови “веньянь”

Під час дослідження, перекладу або читання мови веньянь дуже важливо розуміти та знати граматику цієї письмової мови, адже вона явно відрізняється від сучасної мови, від байхуа лексикою, розташуванням членів речення або частин мови, переважною односкладовістю слів тощо. Інакше буде складно зрозуміти те, що мав на увазі автор. Крізь віки веньянь йшов однією дорогою з байхуа, коли спочатку байхуа поступово проникав у веньянь, а зараз, у сучасній китайській мові навпаки ми зустрічаємо всього лише елементи стародавньої мови. Тому, можна досліджувати веньянь дещо порівнюючи з байхуа.

Лексичні та граматичні особливості веньяню полягають в наступному:

1. Лексику веньяню можна розділити на дві великі групи: значущі слова — 實字 shízì “мають наповнення, повні ієрогліфи”, які мають лексичне значення, і службові слова — 虛字 xūzì “порожні ієрогліфи”, які передають відношення між значущими словами, тобто “службові слова”;

2. Лексика веньяню відмінна від лексики байхуа. Певні слова, що широко вживаються в байхуа, у веньяні мають інші значення, а замість деяких поширених у байхуа розмовних слів у веньяні застосовуються зовсім інші, наприклад: 食 shí замість 吃 chī, 視 shì замість 看 kàn і т.д.;

3. Велика кількість значень лексичної одиниці веньяню, що іноді неправомірно приймається за багатозначність. Набір значень зазвичай поєднується в одне “надзначення”, і лише в порівняно рідкісних випадках зручніше визнати, що даний ієрогліф дійсно має більше одного значення.

Наприклад, первісне значення ієрогліфа 弓| yǐn (яке відображається у його графіці) — “натягувати лук”. Мається на увазі відтягування, натяг тятиви; звідси переносні значення “відступати”, “відтягувати”, “натягнути” (Тань Аошуан, 2001);

4. Односкладовість лексичних одиниць: лексична одиниця = склад = морфема (за винятком двокореневих дієслів зі значенням результату або уточнення, що виникають у III-V ст. з дводієслівної конструкції V + 而 + V, які можуть розглядатися як поєднання, і стійких фразеологізмів типу 天下 tiān (піднебесна) або 君子 jūnzǐ (благородний муж);

5. Широкий діапазон “лексичного” та “граматичного” значення, що локалізується лише в контексті, завдяки чому можливі неоднозначні тлумачення та переклади стародавніх текстів. Наприклад, 行 xíng — той, що йде, рухається; здійснювати, робити, рух, поведінка; 食于人 shí yú rén — (вони) їдять у людей; були з'їдені людьми, годуються у людей, нагодовані людьми;

6. Гнучка приналежність слів-ієрогліфів до частин мови:

未知生，馬知死 — (Ти) ще не знаєш життя (生 shēng жити), звідки (тобі) знати про смерть.

子不子 — Діти (子 zǐ) не поводять себе, як повинні вести себе діти (子 zǐ).

子曰君子不器 — вчитель сказав: “Благородний муж не повинен уподібнюватися до зброї”. (器 qì — уподібнюватися до зброї).

7. Здатність знаменних слів виступати у реченні в незвичайній функції. Іменники за певних умов вживаються як дієслова, дієслова — як прислівники тощо. Так, іменники 鞭 biān “батіг” і 利 lì “вигода” у поєднаннях 鞭之 biān zhī “побив його батоном” і 利天下 lì tiānxià “приносити вигоду Піднебесній” вживаються як дієслова;

8. Опора на контекст, що дозволяє уникнути зайвих прономіналізацій (вживання займенників); часте уникнення підметів (перекладачеві або оповідачу доводиться самому визначати, від якої особи ведеться тлумачення, і про кого йдеться);

迈迈时运 穆穆良朝

袭我春服 薄言东郊

Чотири пори року безперервно змінюють одна одну, і настає чудова пора, коли життя починає бити ключем.

Одягну своє вбрання і вийду в східне передмістя

(Вірш Тао Юаньміна);

9. Топіковий характер речень, тобто позицію “підмета” займає будь-яке слово, яке має бути актуалізоване як те, про що йдеться, незалежно від того, чи воно є суб’єктом, об’єктом, адресатом, позначенням місця і т.д.

借者无不借给 — Ніколи не відмовляв тим, хто просив взяти в борг (借者 “хто просив взяти в борг” в цьому реченні є топіком);

其闻之者吾杀之矣 — А того, хто дізнався про це, я вбив (其闻之者 “того, хто дізнався про це” — топік) (Фуллер, 2004);

10. Відсутність розділових знаків (для того, щоб спростити розуміння вони були додані в пізніших виданнях);

11. Веньянь вкрай ефективний щодо змісту, оскільки дозволяє висловити думку невеликою кількістю знаків, наприклад, фраза “文王寢疾，召太公望，太子发在侧” (Коли Вень Ван тяжко хворів і був прикутий до ліжка, він покликав Тайгуна Вана, а спадкоємець престолу Цзі Фа стояв поряд), якщо її записати розмовною мовою, виглядатиме як “文王病重臥在床上，召见太公呂望，太子姬发站在旁邊”. Сенс однаковий, але зусиль витрачено набагато більше (Пулібланк, 1995);

12. Відсутність афіксації (за винятком нерегулярного вживання як “суфіксів” морфем множинності типу 等 děng, 輩 bèi, 曹 cáo. Наприклад: 汝等莫去 — нехай ніхто з вас не йде звідси; 此六师辈出家来久 — ці шість наставників уже давно пішли з цього світу);

13. На відміну від сучасної мови, до певного часу у веньяні не вживалися рахівні слова для імен та дій (益者三损者三友 — є три типи друзів, які приносять користь і три типи друзів, які завдають шкоди; 吾日三省吾身 — я перевіряю себе тричі на день) (Френсіс, 1984);

Джеймс Хуан, Одрі Лі, Яфей Лі (2009) зазначають такі синтаксичні особливості веньяню, які відрізняються від байхуа:

1. У веньяні в реченні із запереченням додаток, виражений особистим займенником, знаходиться після заперечення, тобто перед присудком (吾初不之信了 — “спочатку я не повірив цьому”; 不之疑也 — “він не підозрював його”). В байхуа він завжди стоїть після присудка.

2. В веньяні додаток, виражений питальним займенником або поєднанням іменника з питальним займенником 何 hé “який?”, займає позицію перед присудком (此又何说。 — “Що тут знову ж таки скажеш?”). У байхуа він знаходиться після присудка.

3. У веньяні в порівняльній конструкції використовується прийменник 於 yú — він стоїть після присудка і перед додатком, який позначає другий із предметів, які порівнюються (夫美州之不自由更甚于专制国。 — “Відомо, що Америка ще більш невільна, ніж самодержавна країна”). В байхуа ця конструкція має у своєму складі службове слово 比 bǐ, що знаходиться між двома порівнюваними предметами, присудок замикає конструкцію.

4. В веньяні пасивну конструкцію можна утворити:

а) за допомогою 为...所... wèi... suǒ... (або просто 为) (社会革命为全球所提倡 — “Уся земна куля ратує за соціальну революцію”;

б) за допомогою 见...于... jiàn... yú... (або просто 见) (中国见重于国际社会 “Китай користуватиметься повагою всього світу”).

В байхуа в цій конструкції використовується насамперед дієслово з пасивним значенням 被 bèi, а також дієслова: 遭 zāo, 蒙 mēng, 得 dé і 吃 chī (喫); синтаксично вони між собою не розрізняються.

5. В веньяні прийменники можуть мінятися місцями з додатками, тобто замість звичайного порядку слів “прийменник + додаток” виходить зворотний “додаток +

прийменник” (欲穷天地万物何由而成者众矣。 — “Було дуже багато (вчених), які прагнули зрозуміти, звідки виникли Небо, Земля і живі істоти”).

6. В веньяні числівник безпосередньо передує іменнику, який позначає обчислювальні предмети. В байхуа між числівником і таким іменником ставиться спеціальне слово — класифікатор, що характеризує конкретний клас таких предметів.

7. В веньяні, для визначення кількості дій, виражається постановкою числівника перед дієсловом. В байхуа кількісні характеристики дієслів дії виражаються системою дієслівних рахівних слів, які стоять після дієслова.

Тексти мовою веньянь ніколи не були однорідними, адже вона використовувалася протягом багатьох століть. Паралельно з офіційним веньянем існували його неформальні різновиди, що використовувалися в повсякденному житті та містили розмовні елементи. У творах одного й того самого автора, що належать до одного жанру, могли зустрічатися граматичні явища, властиві давньокитайській мові різних періодів. Граматичні розмовні елементи проникали в тексти на веньяні, і, навпаки, деякі елементи веньяню проникали в тексти на байхуа і навіть в усну мову. Пізні різновиди веньяню в багатьох відношеннях важчі для розуміння, ніж ранні. З одного боку, пізні автори не настільки суворо дотримувалися правил давньокитайської мови. З іншого, так само як їхні більш ранні попередники, вони насичували свої твори прихованими цитатами, сенс яких був зрозумілий тільки начитаним в класичних текстах людям (Сімпсон, 2007).

Таким чином, ми визначили та описали головні лексичні, граматичні і синтаксичні особливості письмової мови веньянь, а також те, чим вона відрізняється від байхуа, до якої ми більш звикли.

Висновки до Розділу 1

На підставі розглянутого теоретичного матеріалу на тему “веньянь” ми розглянули періодизації історії китайської мови різних вчених, а саме Б. Карльгрена, А. Масперо, Ван Лі та Сян Сі і визначили, що періодизація Сян Сі є найвлучнішою,

оскільки вона системно і порівнево описує внутрішньомовні еволюційні зрушення, включаючи фонетичні, граматичні, лексичні зміни і тенденції розвитку мови, а також враховуються аспекти зовнішньої історії китайської мови:

- 上古期 давньокитайський (XVIII ст. до н.е. – III ст.): 上古前期 ранній період (XVIII ст. до н.е. – XI ст. до н.е.); 上古中期 середній період (XI – II ст. до н.е.); 上古后期 пізній період (III ст. до н.е. – III ст.);
- 中古期 середньокитайський (III ст. – XII ст.): 中古前期 ранній період (III – VI ст.); 中古中期 середній період (VII – X ст.); 中古后期 пізній період (X – XII ст.);
- 近代期 новокитайський (XIII ст. – поч. XX ст.): 近代前期 ранній період (XIII – XIV ст.); 近代中期 середній період (XIV в. – поч. XIX ст.); 近代后期 пізній період (1840 р. – 1919 р.);
- 现代期 сучасний (1919 р. – понині).

Ми також дізналися, що давньокитайська мова поділяється на докласичну та класичну і саме рання класична лежить в основі веньяню. Ранні класичні тексти датуються епохою Чжаньго (475–221 рр. до н.е.). Тому веньянь зберіг синтаксичні та морфологічні норми давньокитайської мови, адже ієрогліфічна писемність передає значення, а не звучання слова, внаслідок чого до XX століття він дуже сильно відрізнявся від розмовної китайської мови — байхуа. Початок поділу та паралельного існування двох письмових мов — веньяня і байхуа — було покладено в епоху Тан, коли різниця між письмовою та живою розмовною мовою, що виникла вже в класичний давньокитайський період — у II ст. до н.е., стала особливо помітною. Аж до XX ст. веньянь був єдиною мовою офіційних документів, ділового листування, науки, періодичних видань, що з'явилися в Китаї наприкінці XIX ст., частково мовою художньої літератури, за винятком періоду династії Юань (1271-1368). В результаті загальнонаціонального демократичного “руху 4 травня” 1919 року і пов'язаного з ним “руху за байхуа” (白话文运动) веньянь поступово перестав бути однією з мов художньої літератури, потім офіційною мовою і почав зникати з інших сфер життя. В 1950-х роках байхуа було офіційно проголошено в

КНР основою письмової форми путунхуа. Однак, незважаючи на це елементи веньяню все ще використовують в наш час у таких сферах, як публіцистика та юриспруденція.

Надалі ми визначили поняття термінів “веньянь” та “веньянізми”:

Веньянь (文言 wényán) — письмова мова, яка виникла приблизно в доциньський період, була заснована на давньокитайській мові, і набула поширення в сучасності. Її особливостями є лаконічність і багатий словниковий запас, вона проте поступово була витіснена байхуа через свою ізольованість від народної мови.

Веньянізми (文言词语 wényányǔ) — це запозичення зі старої літературної мови веньянь, що вживаються в сучасній китайській мові. До них належать слова, фразеологізми та граматичні конструкції, що прийшли з веньяня. Веньянізми як складова частина входять до лексичної та синтаксичної системи китайської мови.

Ми також вказали, що неправильно називати веньянь “давньокитайською мовою”.

У третьому підрозділі ми розглянули лексичні, граматичні та синтаксичні особливості мови “веньянь”. Лексичні та граматичні особливості охоплюють такі особливості:

1. Лексику веньяню поділяється на дві великі групи: “значущі слова” — 實字 shí zì та 虛字 xū zì — “службові слова”;
2. Відмінна віж байхуа лексика.;
3. Велика кількість значень лексичної одиниці веньяню;
4. Односкладовість лексичних одиниць;
5. Широкий діапазон “лексичного” та “граматичного” значення, що локалізується лише в контексті;
6. Гнучка приналежність слів-ієрогліфів до частин мови;
7. Здатність знаменних слів виступати у реченні в незвичайній функції;
8. Опора на контекст, що дозволяє уникнути зайвих прономіналізацій (вживання займенників);
9. Топіковий характер речень;

10. Відсутність розділових знаків (для того, щоб спростити розуміння вони були додані в пізніших виданнях);

11. Ефективність та лаконічність змісту;

12. Відсутність афіксації (за винятком нерегулярного вживання як “суфіксів” морфем множинності типу 等 děng, 辈 bèi, 曹 cáo);

13. Відсутність рахівних слів (до певного часу).

Ми виділили такі синтаксичні особливості:

1. В реченні із запереченням додаток, виражений особистим займенником, знаходиться після заперечення, тобто перед присудком;

2. Додаток, виражений питальним займенником або поєднанням іменника з питальним займенником 何 hé “який?”, займає позицію перед присудком;

3. В порівняльній конструкції використовується прийменник 於 yú — він стоїть після присудка і перед додатком, який позначає другий із предметів, які порівнюються;

4. Пасивну конструкцію можна утворити:

а) за допомогою 为...所... wèi... suǒ... (або просто 为);

б) за допомогою 见...于... jiàn... yú... (або просто 于);

5. Прийменники можуть мінятися місцями з додатками, тобто замість звичайного порядку слів “прийменник + додаток” виходить зворотний “додаток + прийменник”;

6. Числівник безпосередньо передує іменнику, який позначає обчислювальні предмети.

7. Визначення кількості дій виражається постановкою числівника перед дієсловом.

Крім того, тексти мовою веньянь ніколи не були однорідними, адже вона використовувалася протягом багатьох століть. У творах одного й того самого автора, що належать до одного жанру, могли зустрічатися граматичні явища, властиві

давньокитайській мові різних періодів. Граматичні розмовні елементи проникали в тексти на веньяні, і, навпаки, деякі елементи веньяню проникали в тексти на байхуа.

Підсумовуючи вищесказане, веньянь був офіційною письмовою мовою в художніх текстах, в урядових документах, юриспруденції та журналістиці аж до ХХ століття та використовувався не тільки в Китаї, а й у Кореї, Японії та В'єтнамі. Приблизно з династії Тан вона паралельно існувала та розвивалася разом із розмовною мовою байхуа, в результаті чого граматичні елементи переймалися одна у одної. Тому протягом століть веньянь не був однорідною мовою. Попри проголошення байхуа як офіційної мови, ми все ще можемо зустріти елементи веньяню у сучасності, адже знання та використання цієї мови слугує показником начитаності та розуму людини, яка є носієм китайської або вивчає її.

РОЗДІЛ 2. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ЗМІ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Лексичні особливості вживання веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ

Веньянь з'явився дуже давно і він є однією з найдавніших письмових мов в Китаї, який проіснував аж до проголошення байхуа, як офіційної мови, і, незважаючи на це, його елементи — веньянізми все ще зустрічаються в публіцистиці, а саме текстах змі.

Перш за все розглянемо визначення терміну ЗМІ та які характерні риси має цей стиль.

Засоби масової інформації (ЗМІ), мас-медіа — система, до якої належать періодичні друковані видання (газети, журнали, книги), а також радіо, телебачення, кінематограф, інтернет-видання, звуко- і відеозаписи, відео- і телетексти, рекламні щити й панелі, домашні відеоцентри, що поєднують телевізійні, телефонні, комп'ютерні та інші лінії зв'язку. Усім цим засобам притаманні певні спільні риси:

зверненість до масової аудиторії; доступність для багатьох людей; корпоративний характер виробництва і поширення інформації; технічні засоби створення, запису, колювання, тиражування, збереження та поширення інформації для масової аудиторії (Баришполець, 2014).

У сучасній стилістиці мову ЗМІ розглядають як окремий підстиль публіцистичного стилю, що обслуговує періодику, радіо, телебачення, рекламу (Стишов, 2003). Зберігається тенденція розглядати мову масової інформації як окремий функціональний стиль української мови. Так, А. Нелюба (1997), наголошуючи на інформативно-пропагандистській та агітаційній функціях стилю ЗМІ, виділяє такі його підстили: публіцистичний (у межах якого існують кіно-, відео-, теле-, радіопубліцистика, газетна й журнальна публіцистика), політико-агітаційний, ораторський, рекламний.

Таким чином, спостерігається диференціація думок щодо належності ЗМІ до того чи іншого підстилю, чи виокремлення їх у окремий функціональний стиль. Однак, беззаперечним є той факт, що мовлення ЗМІ характеризується стилістичними рисами і використовує стилістичні засоби публіцистичного стилю, оскільки саме він обслуговує сферу суспільної комунікації та громадського життя (Савчук, 2017). Тому, розглядаючи мовлення ЗМІ, можна розглядати і стилістичні особливості публіцистичного стилю.

Однією з основних характерних рис цього стилю є поєднання двох тенденцій – тенденції до експресивності і тенденції до стандарту (Пилинський, 1990). Тенденція до стандарту означає прагнення публіцистики до чіткості та інформативності, які властиві науковому та офіційно-діловому стилям. Тенденція до експресивності виражається в прагненні до доступності та образності форми вираження, що характерно для художнього стилю і розмовної мови — в публіцистичній мові переплітаються риси цих стилів (Кожина, 2008). Для публіцистичного стилю характерне широке використання суспільно-політичних, соціально-економічних, наукових, технічних та виробничих термінів та метафоричне використання медичних та спортивних термінів, точних найменувань (подій, дат, місцевості, учасників), емоційно-оцінних слів та словосполучень, перифраз, багатозначної

образної лексики, що має оцінну спрямованість, та художніх засобів – троп і фігур (Лемов, 2000).

Ми будемо брати приклади з такого виду мас-медіа, як газета, а саме — “Женьмін Жибао” (人民日报 Rénmín rìbào), яку можна віднести і до інтернет-ЗМІ. Газети і журнали, що видаються в Китаї, відрізняються багатством тем та змісту, вони висвітлюють найрізноманітніші сфери наукового й суспільного життя, відіграють важливу роль у пропаганді політики партії і держави, відображають успіхи країни, знайомлять аудиторію з новими досягненнями Китаю в економічному будівництві, поширюють наукові та культурні знання. Однак інтернет-ЗМІ не поступаються даному виду розповсюдження інформації, адже КНР займає перше місце в світі за кількістю користувачів Інтернетом. Це стало головним чинником опанування і використання віртуального простору ЗМІ країни (Саприкін, 2013, с. 66-67).

Тож перейдемо до веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ.

Усі веньянізми поділяються на два основні типи:

1. Лексика, що прийшла з веньяню (службові слова та фразеологізми);
2. Синтаксичні фігури — особливі синтаксичні конструкції, побудовані на лексичних і граматичних нормах мови веньянь.

У публіцистичному стилі присутні обидва типи веньянізмів. Для опису стилістичних засобів, що використовують елементи веньяню, рубриками можуть слугувати і лексика, і синтаксис, оскільки для стилістики співвідношення мовних рівнів не є суттєвим, оскільки її категорії мають семантичний, змістовний характер (По-Хінг; Риммінгтон, 2015).

Частина лексики прийшла в сучасну мову зі старої літературної мови веньянь. Наведемо декілька прикладів, взятих із роботи Чжоу Цзумо (1959): 浩大 hàodà колосальний, великий; 宏伟 hóngwěi величний, грандіозний; 恢复 huīfù відновлювати, реставрувати; 陈列 chénlìè виставляти, експонувати; 非难 fēinàn критикувати, звинувачувати; 贫瘠 pínjí бідний, неродючий.

Чимало веньянізмів існує також і серед службових слів сучасної китайської мови. Вони нерідко поєднуються і взаємодіють із формальними словами з мови байхуа: 而且 érqǐě до того ж, в додаток; 然而 rán'ér але, проте, все ж; 由于 yóuyú через; внаслідок; завдяки тому, що; 与其 yǐqí замість того щоб...; порівняно з...; 宁可 nìngkě краще вже; переважно; 尚且 shàngqǐě та до того ж; але все ж таки ще...; поки що; навіть (Чжоу Цзумо, 1959); 以 yǐ за допомогою, через; 皆 jiē — узагальнювальне слово, яке вказує, що дія або властивість, яку позначає присудок, однаковою мірою поширюється на всі предмети, позначені підметом або підметами (аналог в байхуа — 都 dōu “всі”) і так далі.

Деякі веньянізми є архаїзмами (古词语 gǔcíyǔ). Нині вони являють собою застарілі назви сучасних предметів і явищ. Архаїзми зазвичай зустрічаються у творах письмово-книжкових стилів мови. Вони нерідко використовуються в публіцистиці як експресивний засіб. Наприклад: арх. 浑家 húnjiā — суч. 爱人 àiren дружина; арх. 罗致 luózhì — суч. 招募 zhāomù вербувати; арх. 栽培 zāipéi — суч. 提拔 tíbá висувати, рекомендувати; арх. 谋面 móumiàn — суч. 见面 jiànmiàn зустрічатися; Слова цього типу вийшли з живого повсякденного вжитку, але не вийшли взагалі з мови, а, навпаки, продовжують у ній існувати як різновид піднесеної лексики. Іноді архаїзми використовуються як важливий засіб створення іронії в публіцистиці.

У публіцистичних текстах інколи зустрічаються веньянізми, які є історизмами (历史词语 lìshǐ cíyǔ), тобто назви застарілих реалій, речей і явищ, що вийшли з ужитку. Такі історизми вживаються у творах сучасної публіцистики як засіб, що виконує певну стилістичну функцію. Наприклад: 钦命 qīnmìng за імператорським указом; 臣服 chénfú визнавати себе підданим; 黎民 límín простий народ; 巡捕 xúnbǔ поліція, охоронець; 门丁 mén dīng охоронець, швейцар (Лю, 1975).

До веньянізмів можна віднести стійкі словосполучення-фразеологізми з архаїчними за походженням компонентами. Зазвичай під фразеологізмами китаїсти

розуміють головним чином так звані чен'юї, тобто стійкі мовні одиниці (найчастіше чотирискладові), семантично монолітні, та побудовані за давніми лексико-грамматичними правилами. Найширше чен'юї представлені в гаслах і закликах, заголовках і авторських статтях, вони розмежовані за емоційним забарвленням і вживаються як для позитивної, так і для негативної оцінки дій або подій (Баранова, 1969, с. 16). Однак фразеологічних поєднань з архаїчними компонентами набагато більше, ніж зазвичай прийнято думати. Це дуже велика група, куди входять промови паремічного характеру, крилаті слова, літературні кліше, трафарети, літературні цитати (так звані 典故 diǎngù дяньюгу — “алюзії”) (Лю, 1975).

Фразеологізми, особливо чен'юї складають найбільшу частину веньянізмів, які зустрічаються в текстах ЗМІ. Наведемо приклади:

习近平请使节们转达对各自国家、组织领导人和人民的良好祝愿，指出，中方愿在平等互利基础上同各国人民深化友好情谊、扩大互利合作，推动双边关系不断向前发展。 — Сі Цзіньпін попросив послів передати найкращі побажання лідерам і народам їхніх країн і організацій, зазначивши, що Китай прагне поглиблювати дружбу і розширювати взаємовигідне співробітництво з народами усіх країн на основі рівності і взаємної вигоди, а також сприяти безперервному розвитку двосторонніх відносин.

Дане речення містить два чен'юї, а саме — 平等互利 píngděng hùlì — рівність та взаємна вигода та 互利合作 hùlì hézuò — взаємовигідне співробітництво. Зазвичай у веньяні містяться односкладові слова, але з плином часу та впливу байхуа вони поступово починали перетворюватися і у двоскладові слова. Це явище можна побачити і в наших чен'юях, перший з яких — 平等互利, тобто 平等 píngděng — рівність, рівноправність, а 互利 hùlì — взаємна вигода, другий — 互利合作 також містить слово 互利 hùlì, а також 合作 hézuò — співпрацювати, співробітництво.

在此过程中，中国得到了许多国家和人民的真诚帮助，我们也以实际行动全力支持全球抗疫，同各国一道践行人类卫生健康共同体理念，拉紧彼此守望相助、

命运与共的纽带。 — У ході справи Китай отримав щирю допомогу від багатьох країн і людей, ми також всіма силами підтримуємо всесвітню боротьбу з епідемією за допомогою практичних дій, разом зі всіма країнами втілюємо концепцію спільноти гігени та здоров'я людини, і зміцнюємо узи взаємної підтримки і спільної долі.

В даному випадку ми можемо побачити чен'юй 守望相助 shǒu wàng xiāng zhù взаємодопомога та підтримка. 守望 shǒuwàng має значення — стояти на посту (на варті), сторожити, а 相助 xiāngzhù взаємно допомагати, у буквальному значенні — сторожити та взаємно допомагати. Крім того, тут фігурує службове слово 以 yǐ, яке у виразі “我们也以实际行动全力支持全球抗疫” перекладається як “за допомогою”.

中国将坚持走和平发展道路，坚持对外开放的基本国策，坚定奉行互利共赢的开放战略，以自身发展为世界创造更多机遇。 — Китай буде дотримуватися шляху мирного розвитку, основної державної політики відкритості до зовнішнього світу, твердо дотримуватися відкритої стратегії взаємної вигоди та взаємного виграшу та створювати більше можливостей для світу своїм завдяки власному розвитку.

В цьому реченні є чен'юй 互利共赢 hùlì gòngyíng — взаємна вигода та взаємний виграш. Слова, з яких складається чен'юй так і перекладаються 互利 hùlì — взаємна вигода і 共赢 gòngyíng — взаємний виграш.

相比一项项亮眼数据，一幅幅鲜活的生产生活图景更为直观真切 — 港口码头生机勃勃，4月10日，长江沿线最大的汽车滚装码头繁忙，1430辆汽车整装待发将出口东南亚。 — Порівняно з приголомшливими даними, яскрава картина виробництва та життєдіяльності більш виразна та реальна — портовий термінал “сповнений життя”. 10 квітня найбільший автомобільний ро-ро термінал на річці Янцзи був заповнений 1 430 автомобілями, готовими до експорту до Південно-Східної Азії.

В даному прикладі міститься два чен'юї, перший — це 生机勃勃 shēngjī bóbo — активний, енергійний, живий, де 生机 shēngjī — життєва сила, а 勃勃 bóbo — процвітати, бурхливий, буйний. Чен'юї був використаний у переносному сенсі, адже ми не можемо сказати, що термінал живий, тому тут він має значення — був заповнений великою кількістю автомобілів. Другий чен'юї — це 整装待发 zhěngzhuāng dàifā, який буквально перекладається як 整装 zhěngzhuāng — скласти одяг і 待发 dàifā — чекати на відправлення”, тобто образно — “бути готовим”.

面对低价促销的商品，选购时要多些心眼，物美价廉当然好，但质量好才是最重要的。 — Опинившись перед товаром за низькою ціною, необхідно бути обережним. Гарна якість та низька ціна — це, звісно, добре, але якість — це найголовніше.

Тут ми можемо побачити чен'юї 物美价廉 wùměi jiàlián — гарна якість та низька ціна, в якому 物美 wùměi перекладається як “чудовий товар”, а 价廉 jiàlián — “недорога ціна”.

俄罗斯科学院中国与现代亚洲研究所副所长乌亚纳耶夫说，中国展示出很强的应对风险挑战的能力，实践证明中国式现代化是切合实际、行之有效的现代化发展模式。 — Уянаєв, заступник директора Інституту китайських і сучасних азійських досліджень Російської академії наук, зазначив, що Китай продемонстрував потужну здатність протистояння ризикованим викликам, а практика довела, що модернізація за китайським зразком є реальним та ефективним шляхом розвитку.

В цьому прикладі є чен'юї 切合实际 qièhéshíjì — відповідати дійсності, реальний, де 切合 qièhé перекладається як “відповідати (чомусь), підходити”, а 实际 shíjì — “реальність, дійсність”.

Отже, в сучасні китайські тексти ЗМІ наповнені лексикою з веньяню, а саме — службовими словами, архаїзмами, історизми, а найбільшу частину складають

фразеологізми чен'юями, особливо чен'юї. Вся ця лексика, яка збереглася з давньої мови і асмільовалася у сучасності, наповнює текст, робить його лаконічним і красномовним.

2.2. Граматичні особливості вживання веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ

Особливістю текстів китайських ЗМІ є не тільки лексика, яка походить з веньяню, а і граматики, яка теж грає не менш важливу роль у побудові красивих, лаконічних та змістовних речень.

Під граматику для китайської мови насамперед мають на увазі правила розташування слів у реченні та використання спеціальних (“службових”) слів, що вказують на відношення лексичних одиниць між собою, тобто на їхні функції в реченні. Це стосується і веньяню: у ньому слова, як ми вже зазначали, можна розділити на дві великі групи: значущі слова — 實字 shízì “ті, що мають наповнення, повні ієрогліфи”, які володіють лексичним значенням, і службові слова — 虛字 xūzì, “порожні ієрогліфи”, які передають відношення між значущими словами (Карапет'янц, 2001). Ми вже торкалися службових слів у попередньому підрозділі і надалі ми розглянемо їх детальніше на конкретних прикладах. Окрім самих службових слів, у текстах ЗМІ зустрічається достатня кількість граматичних конструкцій які прийшли з веньяню. Тож наведемо приклади:

党的十八大以来，我们以巨大的政治勇气全面深化改革，坚持目标引领，突出问题导向，敢于突进深水区，敢于啃硬骨头，敢于涉险滩，敢于面对新矛盾新挑战，坚决破除各方面体制机制弊端，以前所未有的力度打开了崭新局面。 — Після вісімнадцятого з'їзду партії ми з великою політичною сміливістю поглиблюємо реформи в усіх аспектах, наполягаємо на цілеспрямованості, орієнтованості на проблеми, сміливо рвемося на глибоку зону, справляємося з труднощами, ризикуємо,

дивимося в обличчя новим протиріччям і новим викликам, сповнені рішучості, ми усуваємо недоліки системи та механізмів у всіх сферах та відкриваємо нову картину з безпрецедентною інтенсивністю.

В даному реченні присутнє службове слово, яке походить з веньяню, а саме 以 yǐ “за допомогою, через”. В байхуа найбільш близькими аналогами є слова 用 yòng “використовувати” та 通过 tōngguò “за допомогою”. В більшості випадків даний елемент в байхуа може бути частиною конструкцій та складовою частиною слів, як і в нашому прикладі: 以来 yǐlái “з того часу, як” та 以前 yǐqián “раніше”. Однак є його і самостійне функціонування у реченні, у виразі: 我们以巨大的政治勇气全面深化改革 — ми з великою політичною сміливістю поглиблюємо реформи в усіх аспектах. Тобто, якщо дослівно, то “за допомогою великої політичної сміливості, ми поглиблюємо реформи в усіх аспектах”.

要坚持系统观念，围绕“为谁创新、谁来创新、创新什么、如何创新” — (Ми) повинні дотримуватися систематичної концепції навколо того, “для кого створювати, хто буде створювати, що створювати і як створювати”.

В цьому реченні ми можемо побачити елемент із веньяню — 何 hé, який в даному випадку є частиною слова 如何 rúhé “як? яким чином?” притаманного для байхуа. Крім цього 如 rú “бути схожим на...; бути таким самим, як” теж є веньянізмом, яке в байхуа частіше можна побачити у складі конструкцій, таких як: 不如 bùrú “поступатися чомусь”, 比如 bǐrú “наприклад” і, як в нашому прикладі, 如何 rúhé “як?”. В реченні також, за граматичними особливостями веньяню, опущений підмет.

今年是全面贯彻党的二十大精神开局之年，也是改革开放45周年和党的十八届三中全会召开10周年。 — Цей рік є роком відкриття всебічної реалізації духу

20-го з'їзду партії, а також 45-ї річниці реформ і відкритості та 10-ї річниці Третього пленарного засідання ЦК КПК 18-го скликання.

В цьому реченні присутній веньянізм 之 zhī — службове слово письмової мови, що відокремлює означення від означуваного слова; оформлює атрибутивне словосполучення. У байхуа найближчим аналогом є частка 的 de (показник приналежності). Тобто, як ми вже зазначили, в даному прикладі 之 zhī відокремлює означення від означуваного слова.

全面从严治党永远在路上，党的自我革命永远在路上，解决大党独有难题是一个长期而艰巨的过程，既需要常抓不懈，又需要集中发力，及时消除一切影响党的先进性纯洁性的因素，清除一切侵蚀党的肌体健康的病毒，确保党永远不变质、不变色、不变味。 — Всебічне дотримання суворої партійної дисципліни завжди на шляху, самореволюція партії завжди на шляху, вирішення унікальних проблем партії — це тривалий і важкий процес, який потребує і постійної уваги, і зосередження сили, своєчасного усунення всіх факторів, що впливають на прогрес і чистоту партії, позбавлення від всіх вірусів, що підривають здоров'я партійного організму, гарантії того, що партія ніколи не погіршиться, не змінить колір та смак.

В даному випадку можна побачити, хоч і просте, але те, яке використовувалося у веньяні і навіть зараз, у байхуа, службове слово 而 ér у виразі: 解决大党独有难题是一个长期而艰巨的过程 — вирішення унікальних проблем партії — це тривалий і важкий процес. 而 тут є поєднувальним сполучником, який з'єднує предикативні члени речення, а саме прикметники. Більше того, в реченні є конструкція 即...又... jí...yòu... у виразі: 既需要常抓不懈，又需要集中发力 — потребує і постійної уваги, і зосередження сили. Сполучник 既 jì ставиться перед першим присудком вираженим дієсловом, а перед другим присудком вираженим дієсловом вживається 又 yòu.

开展这次主题教育，根本任务是坚持学思用贯通、知信行统一，把新时代中国特色社会主义思想转化为坚定理想、锤炼党性和指导实践、推动工作的强大力量，使全党始终保持统一的思想、坚定的意志、协调的行动、强大的战斗力，努力在以学铸魂、以学增智、以学正风、以学促干方面取得实实在在的成效。 —

Головне завдання розвитку цієї тематичної освіти полягає в тому, щоб дотримуватися єдності навчання, мислення, застосування, знань, віри та практики, перетворити ідеї соціалізму з китайською специфікою нової епохи на потужну силу для зміцнення ідеалів, вдосконалення партії, керування практикою та сприяння роботі, для того, щоб вся партія завжди зберігала єдину ідеологію, тверду волю, злагоджені дії та міцну бойову силу, щоб прагнути досягти відчутних результатів у формуванні духу завдяки навчанню, збагаченні мудрості завдяки навчанню, у регулюванні манер завдяки навчанню та сприянні діям завдяки навчанню.

В цьому реченні є службове слово 使 shǐ — зробити так, щоб...; нехай...; щоб... . Воно є службовим спонукальним дієсловом, яке вводить підрядне речення мети. В байхуа найближчим аналогом є слово 让 ràng “попросити, дозволити”. Крім цього службового слова, є ще одне — 以 yǐ “за допомогою, через, завдяки”, використання якого ми вже пояснювали. Слід також звернути увагу на вирази такі як 以学铸魂 — формування духу завдяки навчанню, 以学增智 збагаченні мудрості завдяки навчанню, 以学正风 — регулювання манер завдяки навчанню, 以学促干 — сприяння діям завдяки навчанню, які побудовані за особливостями веньяню, оскільки кожне слово є односкладовим і має своє значення, наприклад, у виразі 以学铸魂 — 以 yǐ перекладається як “завдяки”; 学 xué — навчання; 铸 zhù — відливати (статую), карбувати (слово використовується в переносному значенні, тому ми образно переклали як “формування”), 魂 hún — душа, дух.

年轻干部应该一心为民，不为外物所动，始终坚持清廉执政，思民之所思、急民之所急、解民之所忧、做民之所盼，如岳山巍峨，不为风摇。 — Молоді кадри повинні бути віддані народу, не керуватися матеріальними благами, повинні завжди дотримуватися доброчесності в управлінні, міркувати про думки народу, турбуватися про хвилювання народу, усувати труднощі народу, здійснювати очікування народу, ніби величезна гора, яку не в змозі похитнути вітер.

Тут є пасивна конструкція 为...所... wèi... suǒ..., в якій перший компонент вказує на суб'єкт дії, а другий — на саму дію: 不为外物所动 — не керуватися матеріальними благами. Іноді службове слово 所 suǒ може вживатися самотійно, тобто перший компонент цієї конструкції може опускатися (Карпека, 2020, с. 451). Окрім цієї конструкції в реченні є службове слово 之 zhī у виразах 思民之所思 — міркувати про думки народу, 急民之所急 — турбуватися про хвилювання народу, 解民之所忧 — усувати труднощі народу, 做民之所盼 — здійснювати очікування народу, яке відокремлює значення від означуваного слова і схоже за своєю функцією на частку 的 de в байхуа. До того ж, ці ж вислови побудовані на основі веньяню. Візьмемо одну з них як приклад: 思民之所思 — міркувати про думки народу. Тут немає двоскладових слів і кожен ієрогліф має своє значення: 思 sī — міркувати, думати; 民 mín — народ; 之 zhī — службове слово приналежності; 所 — “той що; той, який” (позначає об'єкт дії смислового дієслова смислового дієслова); 思 — думка, ідея.

在“春风护蕾”专项行动中，学校通过“豌豆荚·成渝两地侵害未成年人违法犯罪人员数据库”排查出此信息后，依法与其解除劳动关系。 — Під час спеціального заходу “Чхун фен Дусгау” школа виявила цю інформацію через “Гороховий стручок — базу даних осіб, які вчинили злочини проти неповнолітніх у Ченду та Чунціні”, а потім розірвала з нею трудові відносини відповідно до законодавства.

В цьому реченні функціонує службове слово-веньянїзм 其 qí, яке в даному випадку є особовим займенником “з нею, з ним, у нього, за ним, за ними” і так далі: 依法与其解除劳动关系 — розірвала “з нею” трудові відносини відповідно до законодавства. Ми переклали слово саме як займенник жіночого роду згідно з контекстом.

要坚持以人民为中心，完善发展战略和项目对接，推进设施联通和民心相通，加强传统友好教育，为两国关系长远发展夯实民意基础。 — (Ми) повинні дотримуватися підходу, орієнтованого на людей, вдосконалювати стратегії розвитку та з'єднання проєктів, сприяти об'єднанню об'єктів інфраструктури та зв'язку між народами, посилювати традиційне виховання дружби та зміцнити фундамент громадської думки для довгострокового розвитку відносин між двома країнами.

В даному прикладі є предикативна конструкція 以...为... yǐ...wèi... , яка є еквівалентом до 把...作为 або 拿...当做..., тобто “приймати (рахувати) когось або щось за когось або щось”. 要坚持以人民为中心 — ми повинні дотримуватися підходу, орієнтованого на людей, якщо перекласти дослівно, то вийде — “ми повинні приймати людей за основу”. До того ж, можна помітити, що предикат опущений.

Таким чином, ми дослідили, що сучасні тексти китайських ЗМІ містять не малу частку службових слів та граматичних конструкцій з веньяню, які надають тексту точності та особливої забарвленості і продовжують своє існування у сьогоденні.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі ми дослідили лексичні та граматичні особливості вживання веньянїзмів у сучасних китайських текстах ЗМІ.

Спершу ми визначили поняття терміну з ЗМІ та його особливості.

Засоби масової інформації (ЗМІ), мас-медіа — система, до якої належать періодичні друковані видання (газети, журнали, книги), а також радіо, телебачення, кінематограф, інтернет-видання, звуко- і відеозаписи, відео- і телетексти, рекламні щити й панелі, домашні відеоцентри, що поєднують телевізійні, телефонні, комп'ютерні та інші лінії зв'язку.

Характерні риси даного стилю: зверненість до масової аудиторії; доступність для багатьох людей; корпоративний характер виробництва і поширення інформації; технічні засоби створення, запису, колювання, тиражування, збереження та поширення інформації для масової аудиторії; тенденція до експресивності і тенденції до стандарту; широке використання суспільно-політичних, соціально-економічних, наукових, технічних та виробничих термінів; метафоричне використання медичних та спортивних термінів, точних найменувань (подій, дат, місцевості, учасників), емоційно-оцінних слів та словосполучень, перифраз, багатозначної образної лексики, що має оцінну спрямованість, та художніх засобів — троп і фігур.

Крім цього, ми з'ясували, що ЗМІ характеризується стилістичними рисами і використовує стилістичні засоби публіцистичного стилю, оскільки саме він обслуговує сферу суспільної комунікації та громадського життя.

Далі ми зазначили, що у публіцистичному стилі присутні два типи веньянізмів: лексика, що прийшла з веньяню та синтаксичні фігури.

До веньянізмів, які використовується у публіцистиці можна віднести: лексику, яка прийшла зі старої мови веньянь; службові слова; архаїзми; історизми; фразеологізми, більшість з яких — чен'юї; а також синтаксичні конструкції.

Тож ми надали приклади речень з текстів ЗМІ (газети “Женьмін Жибао”) і визначили, що велика частина веньянізмів у лексичному аспекті складається з чен'юїв.

У наступному підрозділі ми досліджували граматичні особливості вживання веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ.

Ми надали інформацію про те, що граматики китайської мови передбачає правила розташування слів у реченні та використання спеціальних (службових) слів, що вказують на відношення лексичних одиниць між собою.

Надалі ми розглянули приклади речень з газети “Женьмін Жибао” і визначили, що вона наповнена службовими словами, граматичними конструкціями, що прийшли з веньяню, а також граматичними особливостями притаманними мові веньянь.

На основі аналізу вищенаданого матеріалу, можна дійти висновку, що веньянізми — дуже вживане і поширене явище. Цією письмовою мовою користувалися зі стародавніх часів, відголоси лексики і граматики якої можна побачити в сучасних текстах. Таким чином, веньянь не втратив своєї актуальності і надалі вживається в текстах ЗМІ та інших офіційних текстах, не зважаючи на те, що офіційною мовою є байхуа.

Висновки

Дана робота була присвячена функціонуванню веньянізмів на матеріалі текстів ЗМІ сучасної китайської мови. Тут наводяться відомості про історію розвитку мови веньянь, про саме значення термінів “веньянь” та “веньянізми”, наводяться лексичні та граматичні особливості веньяню та деякі розбіжності цієї мови та байхуа у граматичному аспекті.

І тому робота дозволяє зробити наступні висновки.

Було проаналізовано різні періодизації історії китайської мови, запропоновані вченими, такими як Б. Карльгрен, А. Масперо, Ван Лі та Сян Сі і прийшли до висновку, що періодизація останнього вченого є найбільш точною:

- 上古期 давньокитайський (XVIII ст. до н.е. – III ст.): 上古前期 ранній період (XVIII ст. до н.е. – XI ст. до н.е.); 上古中期 середній період (XI – II ст. до н.е.); 上古后期 пізній період (III ст. до н.е. – III ст.);
- 中古期 середньокитайський (III ст. – XII ст.): 中古前期 ранній період (III – VI ст.); 中古中期 середній період (VII – X ст.); 中古后期 пізній період (X – XII ст.);
- 近代期 новокитайський (XIII ст. – поч. XX ст.): 近代前期 ранній період (XIII – XIV ст.); 近代中期 середній період (XIV в. – поч. XIX ст.); 近代后期 пізній період (1840 р. – 1919 р.);
- 现代期 сучасний (1919 р. – понині).

Опираючись на праці науковців, ми дослідили приблизну історію розвитку веньяню. Ранні класичні тексти датуються епохою Чжаньго (475–221 рр. до н.е.), що пояснює те, чому веньянь зберігає синтаксичні та морфологічні норми давньокитайської мови. Ієрогліфічна писемність передає значення, а не звучання слова, внаслідок чого до XX століття він дуже сильно відрізнявся від розмовної китайської мови — байхуа. В епоху Тан почався поділ і паралельне існування двох

письмових мов — веньяню та байхуа, оскільки різниця між письмовою і живою розмовною мовою стала особливо помітною вже в класичний давньокитайський період у II ст. до н.е.. До XX ст. веньянь був єдиною мовою офіційних документів, ділового листування, науки, періодичних видань, що з'явилися в Китаї наприкінці XIX ст., частково мовою художньої літератури, за винятком періоду династії Юань (1271-1368). В результаті загальнонаціонального демократичного “руху 4 травня” 1919 року і пов’язаного з ним “руху за байхуа” (白话文运动 Báihuàwén yùndòng) веньянь поступово перестав бути однією з мов художньої літератури, потім офіційною мовою і почав зникати з інших сфер життя. В 1950-х роках байхуа було офіційно проголошено в КНР основою письмової форми путунхуа. В той же час елементи веньяню все ще використовуються в сучасних текстах, таких як публіцистика та юриспруденція.

Далі було надано визначення понять “веньянь” та “веньянізми”:

Веньянь (文言 wényán) — письмова мова, яка виникла приблизно в доциньський період, була заснована на давньокитайській мові, і набула поширення в сучасності.

Веньянізми (文言词语 wényáncíyǔ) — це запозичення зі старої літературної мови веньянь, що вживаються в сучасній китайській мові, до яких належать слова, фразеологізми та граматичні конструкції, що прийшли з веньяню. Веньянізми є складовою частиною лексичної та синтаксичної системи китайської мови.

Було визначено, що не можна вважати поняття “давньокитайська мова” як еквівалент до мови веньянь.

Ми розглянули осовні лексичні та граматичні характеристики веньяню, які охоплюють такі особливості:

1. Лексика веньяню поділяється на дві великі групи: “значущі слова” — 實字 shízi та 虛字 xūzi — “службові слова”;
2. Відмінна від байхуа лексика.;
3. Велика кількість значень лексичної одиниці веньяню;

4. Односкладовість лексичних одиниць;
 5. Широкий діапазон “лексичного” та “граматичного” значення, що локалізується лише в контексті;
 6. Гнучка приналежність слів-ієрогліфів до частин мови;
 7. Здатність знаменних слів виступати у реченні в незвичайній функції;
 8. Опора на контекст, що дозволяє уникнути зайвих прономіналізацій (вживання займенників);
 9. Топіковий характер речень;
 10. Відсутність розділових знаків (для того, щоб спростити розуміння вони були додані в пізніших виданнях);
 11. Ефективність та лаконічність змісту;
 12. Відсутність афіксації (за винятком нерегулярного вживання як “суфіксів” морфем множинності типу 等 děng, 辈 bèi, 曹 cáo);
 13. Відсутність рахівних слів (до певного часу).
- Більше того, виділили окремі синтаксичні особливості:
1. В реченні із запереченням додаток, виражений особистим займенником, знаходиться після заперечення, тобто перед присудком;
 2. Додаток, виражений питальним займенником або поєднанням іменника з питальним займенником 何 hé “який?”, займає позицію перед присудком;
 3. В порівняльній конструкції використовується прийменник 於 yú — він стоїть після присудка і перед додатком, який позначає другий із предметів, які порівнюються;
 4. Пасивну конструкцію можна утворити:
 - а) за допомогою 为...所... wèi... suǒ... (або просто 为);
 - б) за допомогою 见...于... jiàn... yú... (або просто 于);
 5. Прийменники можуть мінятися місцями з додатками, тобто замість звичайного порядку слів “прийменник + додаток” виходить зворотний “додаток + прийменник”;

6. Числівник безпосередньо передує іменнику, який позначає обчислювальні предмети.

7. Визначення кількості дій виражається постановкою числівника перед дієсловом.

Ми також дізналися, що тексти, написані мовою веньянь, ніколи не були однорідними, адже вона існувала впродовж багатьох століть. Твори одного автора, які належали до одного жанру, могли містити граматичні явища письмової мови, характерні для різних періодів. Граматичні розмовні елементи проникали в тексти мовою веньянь, і, навпаки, деякі елементи веньяню проникали в тексти на байхуа.

Надалі ми дали поняття терміну з ЗМІ та визначили його особливості.

Засоби масової інформації (ЗМІ), мас-медіа — система, до якої належать періодичні друковані видання (газети, журнали, книги), а також радіо, телебачення, кінематограф, інтернет-видання, звуко- і відеозаписи, відео- і телетексти, рекламні щити й панелі, домашні відеоцентри, що поєднують телевізійні, телефонні, комп'ютерні та інші лінії зв'язку.

Характерні риси даного стилю: зверненість до масової аудиторії; доступність для багатьох людей; корпоративний характер виробництва і поширення інформації; технічні засоби створення, запису, колювання, тиражування, збереження та поширення інформації для масової аудиторії; тенденція до експресивності і тенденції до стандарту; широке використання суспільно-політичних, соціально-економічних, наукових, технічних та виробничих термінів; метафоричне використання медичних та спортивних термінів, точних найменувань (подій, дат, місцевості, учасників), емоційно-оцінних слів та словосполучень, перифраз, багатозначної образної лексики, що має оцінну спрямованість, та художніх засобів — троп і фігур.

ЗМІ характеризується стилістичними рисами і використовує стилістичні засоби публіцистичного стилю, оскільки саме він обслуговує сферу суспільної комунікації та громадського життя.

Було зазначено, що до веньянізмів, які використовується у публіцистиці можна віднести: лексику, яка прийшла зі старої мови веньянь; службові слова; архаїзми;

історизми; фразеологізми, більшість з яких — чен'юї; а також синтаксичні конструкції.

Згідно з цим ми навели приклади речень з текстів ЗМІ (газети “Женьмін Жибао”) і визначили, що більшість лексики на веньянікладається з чен'юїв.

Потім ми дослідили граматичні особливості вживання веньянізмів в сучасних китайських текстах ЗМІ. Граматика китайської мови передбачає правила розташування слів у реченні та використання спеціальних (службових) слів, що вказують на відношення лексичних одиниць між собою.

Унаслідок ми розглянули приклади речень з газети “Женьмін Жибао” і проаналізували те, що даний стиль має значну кількість службових слів, граматичних конструкцій, а також граматичні особливості притаманні мові веньянь.

Отже, використання веньянізмів є актуальним й донині, незважаючи на те, що байхуа була проголошена як офіційна мова. Вони містяться у публіцистиці, а саме — текстах ЗМІ та офіційних текстах, таких як юриспруденція. Незважаючи на те, що ці елементи веньяню надають тексту складності, їх використання свідчить про обізнаність мовця чи письменника, більше того, вони надають тексту лаконічності та красномовності.

АНОТАЦІЯ

主题: 文言文在现代汉语大众传媒文本中的作用。

目的: 以现代汉语的大众传媒文本为基础, 研究文言文的运作。

研究对象: 现代汉语的大众传媒文本中的文言文。

内容:

- 文言发展的历史;
- “文言”和“文言文”的概念;
- 文言的词汇、语法和句法特点;
- 现代中国大众传媒文本中文言文使用的词汇特点;
- 现代中国大众传媒文本中文言文使用的语法特点;

这项工作的主要结果是, 尽管白话文已被宣布为官方语言, 但是文言文的使用在现代世界仍有意义。言文可以在政论文本, 即媒体文本中找到, 而这些书面语的词存在正式文本中, 如法律文本。虽然文言文增加使文本变得复杂, 可是它们的使用表明说话者或作者的智慧, 此外, 文言文还使文本变得简洁而雄辩的。

关键字: 文言, 文言文, 大众传媒, 文言的词汇特点, 文言的语法特点, 文言的句法特点。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акбудақ, К. Г., Вечоринська, Т. В. (2020). *Історія китайської мови*. Одеса: Видавничий дім “Гельветика”. 220 с.
2. Баришполець, О. Т. (2014). *Український словник медіакультури*. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної і політичної психології; літ. ред. Т. А. Кузьменко. Київ: Міленіум. 196 с.
3. Мурашевич, К. Г. (2013). *Вступ до східної філології: навч. посіб. для студентів другого курсу спеціальності “Мова та література (китайська)”*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”. 159 с.
4. Нелюба, А. М. (1997). *Теорія і практика ділової мови*. Харків: Акта. 192 с.
5. Пилинський, М. М. (1990). *Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови*. Київ: “Наукова думка”. 216 с.
6. Савчук, Р. Л. (2017). *Мова засобів масової інформації: хрестоматія до дисципліни*. Івано-Франківськ : ПНУ. 135 с.
7. Саприкін, О. А. (2013). *Преса Китайської Народної Республіки: культура й освіта*. С. 64-68
8. Стишов, О. А. (2003). *Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації)*. Київ: Вид. центр КНЛУ. 388 с.
9. Baxter, W. H. (1992). *A Handbook of Old Chinese Phonology*. De Gruyter Mouton. 922 p.
10. Bolton, K. (2003). *Chinese Englishes: A Sociolinguistic History (Studies in English Language)*. Cambridge: Cambridge University Press. 922 p.
11. DeFrancis, J. (1984). *The Chinese language: Fact and fantasy*. University of Hawaii Press. 330 p.
12. Dien, A. E. (2019). *The Cambridge History of China Edited by Albert E. Dien*. Great Britain: The Cambridge History of China Edited. 404 p.
13. Fuller, M. A. (2004). *An Introduction to Literary Chinese: Revised Edition (Harvard East Asian Monographs)*. Harvard University Asia Center. 384 p.

14. Hongyuan, D. (2014). *A History of the Chinese Language*. University of Hawai'i Press. 274 p.
15. Huang, C.T., Li A., Li Y. (2009). *The Syntax of Chinese*. Cambridge University Press. 391 p.
16. Kane, D. (2006). *The Chinese Language: Its History and Current Usage*. Tuttle Publishing; First Edition. 510 p.
17. Karlgren, B. (1940). *Grammatica Serica*. Stockholm. 332 p.
18. Liu, J. Y. (1975). *The Study of Chinese Literature in the West: Recent Developments, Current Trends, Future Prospects*. Duke University Press. 21–30
19. Maspero, H. (1923). *Études sur la phonologie chinoise*. *Bulletin de l'École française d'Extrême-Orient*. 61-73
20. Pulleyblank, E.G.(1995). *Outline of Classical Chinese Grammar*. UBC Press. 192 p.
21. Ramsey S. R. (1989). *The Languages of China*. Princeton University Press. 340 p.
22. Simpson A. (2007). *Language and National Identity in Asia*. Oxford: OUP Oxford. 480 p.
23. Wang, W. S-Y., Sun, C. (2015). *The Oxford Handbook of Chinese Linguistics*. Oxford University Press. 792 p.
24. 向熹 (1993)。简明汉语史。北京, 中国: 高等教育出版社。1301页
25. 王力 (1928)。中国语言史概要。上海: 商务印书馆。269页
26. 张中行 (2007)。文言和白话。北京: 中华书局。203页
27. 崔立斌, 编著 (2012)。汉语纵横古文选读。北京语言大学出版社。— 157页
28. 杨晶 (1979)。论语。香港: 中国大学出版社。305页
29. 周祖谟 (1959)。汉语词汇讲话。北京: 人民教育出版社。88 页
30. 人民日报. <http://www.people.com.cn/>